

Zástupci EDUin, PAQ Research a IDEA při CERGE-EI k návrhu na zrušení 9. ročníku: Jde o neúčelný krok, který neušetří, ale naopak se spíše prodraží

Datum 14.8.2026
Subjekt EDUin
Region Tschechische Republik - Ganz Tschechien
Kategorie Politik, Bildung, Wissenschaft und Forschung

Zástupci organizací EDUin, PAQ Research a IDEA při CERGE-EI zveřejnili společné odborné stanovisko, které se týká návrhu na zrušení devátého ročníku základní školy. Shrnují v něm ve čtyřech bodech rizika této navržené systémové změny a uvádí šest jiných konkrétních kroků, které by podle nich mnohem účinněji mohly přispět k většímu zefektivnění české vzdělávací soustavy. Navrhují mimo jiné inovovat nabídku středoškolských oborů, posílit kariérové poradenství a prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání nebo systematicky sledovat a vyhodnocovat výsledky ve vzdělávání a nastavit jasnou odpovědnost zřizovatelů za jejich dosahování.

Návrh na zrušení devátého ročníku a zkrácení povinné školní docházky na osm let představil na konci července předseda Poslanecké sněmovny Tomio Okamura (SPD). Jako hlavní účel navržené změny uvedl na základě neveřejné analýzy náměstka ministryně financí Petra Macha značné úspory ve státním rozpočtu, které by dle něj mělo přinést to, že stát uspoří na financování škol a získá více peněz z daní a pojistného poté, co mladí lidé budou dříve vstupovat na pracovní trh. Návrh po posledním jednání vlády veřejně podpořil i její předseda Andrej Babiš. Ministr školství Robert Plaga jej naopak opakovaně odmítl.

Zástupci tří výše uvedených organizací, které se dlouhodobě věnují oblastem vzdělávání a vzdělávací politiky, [ve svém stanovisku](#) tento návrh taktéž rozporují. „Máme za to, že tento **návrh by místo úspor přinesl spíše zhoršení vzdělávacích výsledků českých žáků, zvýšil počet mladých na pracovním trhu bez dostatečné kvalifikace a přinesl vzdělávacímu systému, před kterým v nejbližší době stojí řada úkolů a výzev, nadměrnou zátěž,**“ vysvětluje programový ředitel EDUinu **Jan Vöröš Mušuta**. „Nechceme ale zůstat jen u kritiky, proto ve zveřejněném materiálu uvádíme šest jiných kroků, které podle nás mohou mnohem účinněji a s menšími riziky podpořit dřívější a úspěšný vstup mladých lidí na pracovní trh,“ doplňuje Mušuta. Autoři stanoviska zároveň upozorňují na to, že **Česko má již dnes kratší celkové povinné vzdělávání, než je průměr u zemí OECD a jako jedna z menší skupiny zemí nevyžaduje žádný rok vzdělávání na střední škole.** Zrušení devátého ročníku bez rozšíření povinné školní docházky minimálně na část střední školy by Česko posunulo k nejkratším vzdělávacím systémům v OECD a k nejnižší věkové hranici pro odchod ze vzdělávání.

„Máme za to, že tento návrh by místo úspor přinesl spíše zhoršení vzdělávacích výsledků českých žáků, zvýšil počet mladých na pracovním trhu bez dostatečné kvalifikace a přinesl vzdělávacímu systému, před kterým v nejbližší době stojí řada úkolů a výzev, nadměrnou zátěž.“

Jan Vöröš Mušuta, programový ředitel EDUinu

V části věnované rizikům avizovaného záměru zástupci uvedených organizací uvádí, že **tato změna pravděpodobně přispěla k prohloubení již existujících nerovností v českém vzdělávání**. „Zkušenosti z Maďarska ukazují, že zkrácení povinné školní docházky mělo největší dopad na nízkopříjmové domácnosti a na národnostní menšiny. V Maďarsku byla v roce 2012 snížena horní hranice povinného vzdělávání z 18 na 16 let. Následné dosud nerecenzované studie zjistily, že reforma zvýšila pravděpodobnost předčasného odchodu ze školy a ekonomické neaktivity mladých lidí, ale nepřinesla odpovídající růst zaměstnanosti,“ uvádí Karel Gargulák z PAQ Research. Naopak prodloužení společného vzdělávání o rok v rámci polské reformy z přelomu století stálo za výrazným zlepšením výsledků polských patnáctiletých v mezinárodním šetření PISA. Za rizikové považují i posunutí věkové hranice, kdy se žáci rozhodují o volbě střední školy, na 13 nebo 14 let nebo to, **že by se takto výrazná změna celého vzdělávacího systému měla odehrát právě ve chvíli, kdy stát po několika letech dokončil revizi vzdělávacího kurikula**, podle kterého si školy připravují své vzdělávací programy. Revize je pro základní školy i navazující středoškolské vzdělávání připravena pro devítiletou školní docházku a tento krok by významnou část prací, které na ní byly odvedeny, zcela znehodnotil.

„Zkušenosti z Maďarska ukazují, že zkrácení povinné školní docházky mělo největší dopad na nízkopříjmové domácnosti a na národnostní menšiny. Následné dosud nerecenzované studie zjistily, že reforma zvýšila pravděpodobnost předčasného odchodu ze školy a ekonomické neaktivity mladých lidí, ale nepřinesla odpovídající růst zaměstnanosti.

Karel Gargulák, PAQ Research

Zmiňovanou **částku 50 miliard podle autorů stanoviska není možné uvádět jako přímou úsporu státního rozpočtu**. „Reálně doložitelných je pouze 12 miliard, což jsou náklady na výuku jednoho ročníku druhého stupně základní školy. Zbytek částky jsou nejisté odhady dlouhodobých efektů, která má tato změna přinést. Zrušení celého ročníku by zároveň znamenalo řadu jiných administrativních a procesních nákladů a část nákladů by se přesunula ze základních škol na střední,“ vysvětluje ekonom **Daniel Münich** z think-tanku IDEA při CERGE-EI.

„Reálně doložitelná úspora ve státním rozpočtu je pouze 12 miliard, což jsou náklady na výuku jednoho ročníku druhého stupně základní školy. Zbytek částky jsou nejisté odhady dlouhodobých efektů, která má tato změna přinést.“

Daniel Münich, IDEA při CERGE-EI

Jak dosáhnout efektivnějšího vzdělávání bez zrušení 9. třídy?

Mezi hlavními návrhy pro zefektivnění české vzdělávací soustavy je především **potřeba inovace středoškolské oborové soustavy**. „Současná nabídka oborů je příliš fragmentovaná, nepřehledná, zastaralá, téměř neprostupná, řada oborů se překrývá a existují i obory s příliš úzkou profilací. V Česku jsou dnes nabízeny stovky různých kmenových oborů, ze kterých si žáci mohou a musí vybírat. Velká část uchazečů odborného vzdělávání si volí obor, ve kterém následně nepůsobí,“ uvádí se ve zmíněném stanovisku.

Dokument dále navrhuje **zaměřit se v českém vzdělávacím systému mnohem intenzivněji na prevenci předčasných odchodů na základních, středních i vysokých školách**. „Nejdražší není

rok vzdělávání navíc. Drahý je mladý člověk, který ze systému odejde bez kvalifikace a systém už ho nedokáže vrátit. Jedno nedokončení střední školy stojí stát přibližně 2 až 3 miliony korun na ušlých příjmech, vyplacené sociální podpoře a dalších nákladech," shrnuje **Karel Gargulák** z PAQ Research. **Daniel Münich** z IDEA při CERGE-EI doplňuje, že celý český vzdělávací systém od předškolního po vysokoškolské vzdělání trpí na evropské poměry extrémní sociálně-ekonomickou selektivitou a velmi nedostatečně identifikuje a podporuje nadání. Stát by tak podle autorů stanoviska měl spíše než rušit devátý ročník základní školy začít zavádět konkrétní podpůrná opatření, která by snížila počet žáků předčasně odcházejících ze středních škol (studium na nich nedokončí přes 11 % studentů) i z vysokých škol (studium na nich nedokončí více než třetina těch, kteří na ně nastoupili).

<https://www.eduin.cz/clanky/tz-stanovisko-k-navrhu-na-zruseni-9-rocniku>